

## บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กบ.ทบ.(กองวิจัยและพัฒนาการ โทร.2977487)

ที่ ต่อ กท 0404/14574/42 วันที่ 29 ก.พ.43

เรื่อง การถือการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ

เรียน ผบ.ทบ.(ผ่าน ผช.ผบ.ทบ.(2))

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. หนังสือ จบ. ที่ กท 0423/1327 ลง 19 ค.ค.42
  2. หนังสือ สบ.ทบ. ที่ กท 0421/1094 ลง 28 ม.ค.43
  3. สำเนาคำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ หสค.24/2537
  4. สำเนาหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร.(กวพ.) 1002/ว 23 ลง 17 พ.ค.32
  5. สำเนาหนังสือ สงป.กท.(ฉบับ สงป.กท.เลขรับ 2153/31) ลง 16 มิ.ย.31
  6. สำเนาระเบียบ ทบ.ว่าด้วย การทำสัญญาและการบอกเลิกสัญญา พ.ศ.2536

1. จบ. มีหนังสือตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1 หรือ กบ.ทบ.เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในการบอกสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ โดยจากการเข้าสังเกตการณ์การตรวจรับหรือการตรวจการจ้างตามสัญญาหรือข้อตกลงที่มีวงเงินตั้งแต่ 400,000.-บาทขึ้นไป จบ. พบว่าหน่วยรับตรวจยังมีความเข้าใจในการบอกสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับคลาดเคลื่อนต่างกัน คือ

1.1 บางหน่วยเข้าใจว่า การรับมอบพัสดุจะสมบูรณ์เมื่อได้รายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบและอนุมัติให้รับและขึ้นบัญชีคุมแล้ว ส่วนราชการจึงบอกสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ

1.2 บางหน่วยเข้าใจว่า เมื่อผู้ขายหรือผู้รับจ้างนำพัสดุมาส่งมอบและคณะกรรมการตรวจรับพัสดุดำเนินการตรวจรับแล้ว จะบอกสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับในวันที่รับมอบพัสดุนั้น

### 2. ข้อเท็จจริงและเรื่องที่เกี่ยวข้อง

2.1 เนื่องจากระเบียบปฏิบัติและหลักการที่เกี่ยวข้องมิได้กำหนดรายละเอียดวิธีปฏิบัติในการแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับไว้โดยชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาคำเนินการตามที่ จบ. หรือเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง และสอดคล้องตามหลักกฎหมาย กบ.ทบ. ได้ขอให้ สบ.ทบ.(กชน.สบ.ทบ.) พิจารณาร่วม และให้ข้อเสนอแนะ ซึ่ง กชน.สบ.ทบ. ได้พิจารณาแล้ว และเสนอความเห็นตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2 สรุปได้ดังนี้

2.1.1 ข้อหารือตามข้อ 1.1 และ 1.2 สามารถรวมพิจารณาได้ เนื่องจากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 381 วรรคหนึ่ง และวรรคสาม กำหนดการเรียกค่าปรับไว้ว่าถ้าถูกหนี้ได้สัญญาไว้ว่าจะให้เขียนปรับเมื่อคนไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควร เช่นว่าไม่ชำระหนี้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้เป็นต้น นอกจากเรียกใช้ชำระหนี้ เจ้าหนี้จะเรียกปรับได้ก็ต่อเมื่อได้บอกสงวนสิทธิไว้เช่นนั้นในเวลาชำระหนี้ประกอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 134

พรรคท้าย ระบุว่า เมื่อคู่สัญญาได้ส่งมอบพัสดุ ให้ส่วนราชการบอกสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับในขณะที่รับมอบพัสดุนั้นด้วย และข้อ 71 ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุดำเนินการตรวจรับพัสดุที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างนำมาส่ง โดยหากตรวจถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้รับพัสดุไว้และถือว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้ส่งมอบพัสดุถูกต้องครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างนำพัสดุนั้นมาส่ง แล้วมอบแก่เจ้าหน้าที่พัสดุพร้อมกับทำใบตรวจรับ โดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อยสองฉบับมอบแก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง 1 ฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุ 1 ฉบับ เพื่อดำเนินการเบิกจ่ายเงินค้ำประกันว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินจากคลัง และรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ ในกรณีที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างส่งมอบพัสดุไม่ถูกต้องตามสัญญา ให้บริกรายงานหัวหน้าส่วนราชการ เพื่อแจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างทราบภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันตรวจรับ

2.1.2 ความข้อหรือข้อ 1.1 และ 1.2 ยังมีความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติในการแจ้งสงวนสิทธิเรียกค่าปรับ ซึ่งมีเงื่อนไขแนวทางปฏิบัติดังนี้

2.1.2.1 กรณีคู่สัญญาส่งมอบภายในกำหนดสัญญา แต่การตรวจรับกระทำภายหลังวันครบกำหนดส่งมอบโดยไม่ผ่านการตรวจรับ แต่ผู้ขายได้แก้ไขให้ถูกต้องในเวลาต่อมา

2.1.2.2 กรณีคู่สัญญาส่งมอบภายหลังวันครบกำหนดส่งมอบ โดยผ่านการตรวจรับกรณีหนึ่ง โดยไม่ผ่านการตรวจรับและคู่สัญญาได้แก้ไขจนถูกต้องในเวลาต่อมา

2.1.3 ในการแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับจากคู่สัญญาของทางราชการ ในกรณีที่คู่สัญญาส่งมอบภายในกำหนดตามข้อ 2.1.2.1 หรือส่งมอบภายหลังครบกำหนดเวลา ตามข้อ 2.1.2.2 โดยถูกต้องครบถ้วนตามสัญญาแล้ว ทางราชการขอมอบแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับจากคู่สัญญาได้ ตั้งแต่วันที่คู่สัญญาส่งมอบแล้วผ่านการตรวจรับหรือวันที่คู่สัญญาส่งมอบและแก้ไขให้ใหม่แล้วผ่านการตรวจรับ จนถึงวันที่ทางราชการออกใบตรวจรับให้คู่สัญญา หากทางราชการบอกสงวนสิทธิการปรับภายหลังระยะเวลาดังกล่าวไม่ว่าจะล่าช้าเพียง 2 วันหรือ 3 วัน จึงถือไม่ได้ว่า ได้มีบอกสิทธิการปรับที่ถูกต้องตามกฎหมาย เทียบโดยนัยคำวินิจฉัยตุลาการศาลฎีกาที่ พ.ศ. 24/2537 ความถึงที่ส่งมาด้วย 3

2.2 คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) ได้เคยแสดงความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติในการแจ้งการปรับและการแจ้งสงวนสิทธิการปรับความถึงที่ส่งมาด้วย 4 สรุปได้ดังนี้

2.2.1 เมื่อครบกำหนดส่งมอบของหรือส่งมอบงาน ความสัญญาซื้อขายหรือสัญญาจ้างและทางราชการมีสิทธิปรับผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้แล้ว ให้ส่วนราชการดำเนินการแจ้งการปรับในกรณีที่คู่สัญญาไม่ส่งมอบของ หรือส่งมอบงานโดยเร็วไว้ชั้นหนึ่งก่อน

2.2.2 เมื่อผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้ส่งมอบของ หรือส่งมอบงานภายหลังเวลาที่กำหนดไว้ให้แจ้งสงวนสิทธิการปรับไว้เมื่อทำการรับมอบของหรือรับมอบงานอีกด้วย

2.3 รว.กท. ได้ส่งการความถึงที่ส่งมาด้วย 5 ให้ นขค.กท. และ นขค.สป. ทราบและถือปฏิบัติตามที่ สน.ชี้แจง สรุปความได้ว่า การแจ้งสงวนสิทธิการปรับมิได้เป็นอำนาจของผู้มีอำนาจในการตั้งจ้าง แต่เป็นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดสิทธิในการเรียกเบี้ยปรับตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 381 วรรค 3 จึงเป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคลซึ่งเป็นผู้สัญญาหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ

การแจ้งสงวนสิทธิโดยแจ้งชั้คจากส่วนราชการคู่สัญญา ดังนั้น ในกรณีที่สัญญาทำในนาม ทบ. ซึ่งเป็นนิติบุคคล การแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ จึงต้องทำโดย ทบ.หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจาก ทบ.ซึ่งตามระเบียบ ทบ.คำสั่งที่ส่งมาด้วย 6 ข้อ 10 ทบ.ได้กำหนดให้ผู้บังคับหน่วยที่มีอำนาจลงนามในสัญญาเป็นผู้มีอำนาจแจ้งการปรับและแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับตามสัญญาซื้อขายหรือสัญญาจ้าง ไปยังผู้ขายหรือผู้รับจ้าง โดยลงนาม “ทำการแทนผู้บัญชาการทหารบก”

### 3. กบ.ทบ.พิจารณาแล้วดังนี้

3.1 การปฏิบัติเพื่อให้เกิดสิทธิในการเรียกเบี้ยปรับจะต้องมีการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน กล่าวคือ การแจ้งการปรับและการสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ โดย

#### 3.1.1 การแจ้งการปรับ มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

3.1.1.1 กรณีคู่สัญญาส่งมอบภายในกำหนดสัญญา แต่การตรวจรับของหรือตรวจรับงานกระทำภายหลังวันครบกำหนดส่งมอบ และไม่ผ่านการตรวจรับ ส่วนราชการจะต้องรับดำเนินการแจ้งการปรับ ไปยังคู่สัญญาโดยเร็ว พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้สัญญาทำการแก้ไขให้ถูกต้องตามสัญญาต่อไป

3.1.1.2 กรณีเมื่อครบกำหนดตามสัญญาแล้ว แต่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างยังไม่ส่งมอบงาน ส่วนราชการจะต้องรับดำเนินการแจ้งการปรับ ไปยังคู่สัญญาหลังจากครบกำหนดสัญญาไว้โดยเร็วขั้นหนึ่งก่อน พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างเร่งรัดการส่งมอบของหรือส่งมอบงานต่อไป

3.1.2 การแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ จะกระทำหลังจากที่ได้มีการแจ้งการปรับไว้แล้ว โดยหลังจากคู่สัญญาแจ้งการส่งมอบ ทางราชการสามารถแจ้งสิทธิการเรียกค่าปรับจากคู่สัญญาได้ตั้งแต่วันที่คู่สัญญาส่งมอบ ในกรณีส่งมอบแล้วผ่านการตรวจรับ หรือวันที่คู่สัญญาส่งมอบของที่นำมาเปลี่ยนให้ใหม่หรือส่งมอบงานที่แก้ไขใหม่แล้วผ่านการตรวจรับ จนถึงวันที่ทางราชการออกใบตรวจรับหรือใบรับรองผลการปฏิบัติงานให้กับคู่สัญญา โดยการแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับสามารถแจ้งได้ทุกครั้งที่มีการส่งมอบ

3.2 เนื่องจากการแจ้งการปรับ และการแจ้งสงวนสิทธิการปรับเป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นคู่สัญญาหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจ ซึ่ง ทบ.ได้มอบให้ผู้บังคับหน่วยที่มีอำนาจลงนามในสัญญาเป็นผู้มีอำนาจแจ้งการปรับและแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ โดยลงนาม “ทำการแทนผู้บัญชาการทหารบก” แต่การออกใบตรวจรับเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจการจ้างตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ ฯ โดยคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องทำใบตรวจรับหรือใบรับรองผลการปฏิบัติงานไว้เป็นหลักฐานอย่างน้อย 2 ฉบับ มอบให้แก่ผู้ซื้อหรือผู้รับจ้าง 1 ฉบับ และเจ้าหน้าที่พัสดุ 1 ฉบับ เพื่อทำการเบิกจ่ายเงินและรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ ซึ่งอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติในการสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ โดยหากผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่มีหนังสือแจ้งกำหนดการส่งมอบล่วงหน้าให้ทางราชการทราบก่อนทุกครั้ง และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ไปทำการตรวจรับ จากนั้นออกใบตรวจรับหรือใบรับรองผลการปฏิบัติงาน

ให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างแล้วจึงรายงานผลให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ จะทำให้การออกหนังสือแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับเกิดขึ้นหลังจากที่ได้ออกใบตรวจรับพัสดุหรือใบรับรองผลการปฏิบัติงานไปแล้ว และจะทำให้เสียสิทธิในการเรียกค่าปรับได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น เห็นควรเน้นย้ำให้หน่วยได้ให้ความสำคัญในการกำหนดเงื่อนไขสัญญาให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างต้องแจ้งกำหนดเวลาส่งมอบของหรือส่งมอบงาน โดยต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อส่วนราชการ(ผ่าน หน.จนท.พัสดุ) ก่อนทุกครั้ง เมื่อส่วนราชการได้รับหนังสือแจ้งจากผู้ขายหรือผู้รับจ้างแล้ว และหากจะต้องมีการใช้สิทธิในการเรียกค่าปรับให้หน่วยเร่งรัดดำเนินการตามขั้นตอนในข้อ 3.1 โดยเคร่งครัด ทั้งนี้ในการแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ ไปยังผู้ขายหรือผู้รับจ้างจะต้องให้ทันก่อนที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างจะออกใบตรวจรับ หรือใบรับรองผลการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง นอกจากนี้ให้กำหนดเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่พัสดุที่จะต้องแจ้งให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างทราบว่า กรณีที่จะต้องมีการปรับผู้ขายหรือผู้รับจ้างขอให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจสอบกับเจ้าหน้าที่พัสดุ ฯ ก่อนคำว่า ได้มีการออกหนังสือแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ ไปยังผู้ขายหรือผู้รับจ้างไว้แล้วหรือไม่จากนั้นคณะกรรมการ ฯ จึงออกใบตรวจรับหรือใบรับรองผลการปฏิบัติงานให้กับผู้ขายหรือผู้รับจ้างแล้วรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบและขึ้นบัญชีคุมหรือทะเบียนคุมต่อไป สำหรับกรณีที่หน่วยจะได้มีหนังสือแจ้งยอดจำนวนเงินค่าปรับ ไปยังผู้ขายหรือผู้รับจ้างก่อนที่จะเบิกจ่ายเงิน นั้น กรณีนี้มีได้อยู่ในขั้นตอนของการแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ แต่เป็นการยืนยันจำนวนเงินค่าปรับที่จะหักจากค่าสิ่งของหรือค่าจ้างเพื่อให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างได้ทราบไว้เท่านั้น

#### 4. ข้อเสนอ เห็นควรดำเนินการดังนี้

4.1 ให้หน่วยต่าง ๆ ใน ทบ. ได้ทราบ เพื่อทำความเข้าใจและถือปฏิบัติตามแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้เกิดสิทธิในการเรียกค่าเบี่ยปรับให้ถูกต้อง ตามข้อพิจารณาของ กบ.ทบ. ตามข้อ 3

4.2 ให้ สบ.ทบ. ดำเนินแจกจ่าย นขต.ทบ.

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาพิจารณา หากเห็นเป็นการสมควรกรุณาอนุมัติตามเสนอในข้อ 4 ทั้งนี้ อยู่ในอำนาจของ ผบ.ทบ. ซึ่งมอบให้ ผช.ผบ.ทบ.(2) อนุมัติตามคำสั่ง ทบ. ที่ 554/2542 ลง 26 พ.ย.42

(ลงชื่อ) พล.ต. นัคร จินดาวัฒนะ

(นคร จินดาวัฒนะ)

จก.กบ.ทบ.

- อนุมัติให้ข้อ 4

รับคำสั่ง ผบ.ทบ.

(ลงชื่อ) พล.อ.วิธานชัย ฉายเหมือนวงศ์

ผช.ผบ.ทบ.(2) 7 มี.ค.43